

Bruselis, 2024 03 27
COM(2024) 144 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Europos laipsnio planas

{SWD(2024) 74 final}

1. Įvadas

Švietimas yra nepaprastai svarbus ES ateičiai. Tai asmeninės savirealizacijos, įsidarbinamumo, pasiekimų ir aktyvaus bei atsakingo pilietiškumo pagrindas. Kokybišką išsilavinimą teikiantys universitetai¹ yra mūsų europinės gyvensenos kelrodžiai. Jie puoselėja akademines vertybes ir kompetenciją, demokratiją ir pagrindines teises, taip pat skatina lygybę, įvairovę ir įtrauktį.

Europos konkurencingumas ir gerovė priklauso nuo ateities iššūkiams pritaikytų dabartinės ir būsimų kartų įgūdžių, kurie padės paspartinti ir sėkmingai įgyvendinti žaliają bei skaitmeninę pertvarką, subalansuoti demografinės tendencijas ir užtikrinti atvirą Europos strateginį savarankiškumą pagrindinėse srityse. Švietimas taip pat yra labai svarbus ekonominei plėtrai ir socialiniam vystymuisi bei ES narystės siekiančių šalių atsparumui. **Turime būti pasirengę būti šių pokyčių priešakyje ir formuoti ateitį.**

Kadangi pagrindiniai mūsų laikmečio iššūkiai tampa vis globalesni, o Europa turi stiprinti savo atvirą strateginį savarankiškumą, **tarpvalstybinis švietimas** yra nebe tik puiki galimybė – jis tampa būtinybe. Nuo jo priklauso, ar būsimos kartos įgis gebėjimų ir įgūdžių, reikalingų Europos visuomenei klestėti vis labiau susietame pasaulyje.

ES varžosi su kitomis pasaulio švietimo erdvėmis. Jos gebėjimas pritraukti geriausius specialistus tam tikra prasme priklauso nuo to, kokius mokslo laipsnius gali suteikti jos aukštosios mokyklos. Būtent todėl daugelis Europos universitetų stengiasi **sutelkti ekspertines žinias ir vienas kitą papildančius privalumus**, kurių negalėtų pasiūlyti jokia atskira institucija, **kad absolventams ir visą gyvenimą besimokantiems asmenims galėtų suteikti jų ateičiai reikalingų strateginių įgūdžių.**

Nuo 2020 m., kai buvo sukurta Europos švietimo erdvė, padaryta didelė pažanga. Tarpvalstybinis bendradarbiavimas tapo varomąja jėga vykdant reformas, kuriomis siekiama palengvinti ir paremti **tokių novatoriškų modelių, kaip Europos universitetų aljansai, kurių netrukus bus jau 60²** ir kurie vienija apie 500 aukštojo mokslo institucijų iš visos Europos – nuo sostinių iki kaimo vietovių, **atsiradimą.** Šie aljansai yra **viso aukštojo mokslo sektoriaus kelrodžiai.**

Tarpvalstybinis universitetų bendradarbiavimas gali būti plėtojamas įvairiai. Plačiausio užmojo jungtinių švietimo paslaugų, teikiamų tarp įvairių šalių, forma yra studijų programos, kurias baigus suteikiamas jungtinis laipsnis. Tačiau suteikti šį laipsnį vis dar trukdo nemenkos teisinės ir administracinės kliūtys. Tai **trukdo būtinai Europos aukštojo mokslo sektoriaus transformacijai.** 2022 m. priimtoje **Europos universitetų strategijoje**³ nustatyti plataus užmojo veiksmai, kuriais siekta sukurti Europos aukštojo mokslo erdvę ir parengti **Europos laipsnį.** Šiuo komunikatu šis ketinimas įgyvendinamas pateikiant aiškų planą, kaip Europos laipsnį paversti realybe.

Europos laipsnis – tai naujos rūšies kvalifikacija, kuri turi būti įtvirtinta nacionalinės teisės **aktuose**; jis sudarys palankesnes sąlygas įvairių šalių universitetams sklandžiai bendradarbiauti ir rengti novatoriškas jungtines studijų programas, kurias baigus būtų suteikiamas jungtinis laipsnis,

¹ Universiteto sąvoka reiškia platesnį sektorių, apimančią visą aukštąjį mokslą, taigi – visų rūšių aukštąsias mokyklas, įskaitant mokslinių tyrimų universitetus, universitetines kolegijas, taikomųjų mokslų universitetus, aukštojo profesinio mokymo įstaigas ir aukštąsias meno mokyklas.

² [Europos universitetų tinklų iniciatyva.](#)

³ [Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl Europos universitetų strategijos, 2022 m. sausio 18 d., COM\(2022\) 16 final\).](#)

visapusiškai paisant universitetų institucinės autonomijos ir valstybių narių ar regionų vyriausybių kompetencijos. Toks Europos laipsnis taip pat padėtų kurti **bendrą europinę tapatybę ir stiprinti priklausymo Europai jausmą.**

Šis laipsnis būtų grindžiamas bendrai sutartais Europos kriterijais, kurie atspindi mokymosi patirties aktualumą, įsipareigojimą puoselėti bendras vertybes ir universitetų bendradarbiavimo susitarimų kompetenciją. Jis pagerintų bendrą supratimą, kokie yra ES poreikiai, susiję su išsilavinimo ir įgūdžių reikalavimais, vadovaujantis Europos universitetų strategija, ir galėtų tapti paskata peržiūrėti ir pašalinti esamus skirtumus, kurie šiuo metu varžo universitetų galimybes bendradarbiauti Europoje.

Europos laipsnis apimtų **bendradarbiavimą, tarpdisciplininį požiūrį ir tarptautinę perspektyvą** – visa tai, kas stiprintų Europos pasirengimą remti ir ugdyti aukštesnės kvalifikacijos, lengviau prisitaikančią ir pasauliniu mastu konkurencingesnę Europos darbo jėgą. Jungtinės švietimo programos, kurias įgyvendinant būtų suteikiamas Europos laipsnis, galėtų pritraukti studentų iš viso pasaulio ir padėti rasti mūsų ekonomikai reikalingų specialistų, o tai labai svarbu mūsų konkurencingumui ir technologiniam suverenumui itin svarbiose technologijų srityse. Be to, suteikiant galimybę įgyti Europos laipsnį, būtų skatinamas mobilumas mokymosi tikslais ES, atsižvelgiama į regionų, susiduriančių su specialistų ugdymo kliūtimis⁴, poreikius ir prisidedama prie europietiška ir globaliai mąstančių absolventų paklausos darbo rinkoje tenkinimo.

Šis komunikatas, pateiktas kartu su dviem pasiūlymais dėl Tarybos rekomendacijų, t. y. dėl Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo ir pripažinimo sistemos ir dėl patrauklios ir tvarios karjeros aukštojo mokslo srityje, yra didelis žingsnis siekiant sukurti Europos švietimo erdvę.

Nors pasiūlymai dėl abiejų Tarybos rekomendacijų yra platesnio užmojo nei siekis sukurti Europos laipsnį ir nors jie yra aktualūs visų rūšių aukštojo mokslo institucijoms ir juose teikiamam išsilavinimui, jie yra glaudžiai tarpusavyje susiję. Kokybės užtikrinimo ir pripažinimo sistema yra labai svarbi, kad būtų keliamas pasitikėjimas jungtinėmis švietimo programomis. Aukštos kvalifikacijos ir motyvuoti mokslo specialistai yra būtini, kad mūsų universitetuose būtų užtikrintas kokybiškas mokymas ir moksliniai tyrimai. Jungtinės studijų programos paprastai nelaikomos akademinų darbuotojų pagrindinės veiklos dalimi ir jiems tampa papildoma našta, todėl tokias studijų programas būtina papildomai pripažinti ir skatinti.

2. Europos laipsnis. Svarbus elementas Europos švietimo erdvei kurti ir Europos konkurencingumui bei patrauklumui didinti

Europos laipsnis būtų strateginė priemonė, kuri padėtų sukurti **Europos švietimo erdvę** – bendrą ir įtraukią erdvę, skirtą kokybiškam švietimui ir mobilumui mokymosi tikslais tarpvalstybinio mastu užtikrinti, su glaudžiai tarpusavyje susijusiomis švietimo ir mokymo sistemomis. Remiantis ilgamete bendradarbiavimo pagal ES programas patirtimi, šis laipsnis padėtų padidinti ES aukštojo mokslo sektoriaus konkurencingumą ir patrauklumą.

2.1. Geresnės įsidarbinimo galimybės ir įgūdžių aktualumas

Darbdaviai, įskaitant tarptautines įmones ir MVI, ieško asmenų, turinčių universaliųjų įgūdžių (kultūrinio intelekto, kritinio mąstymo, problemų sprendimo įgūdžių, kūrybiškumo ir gebėjimo prisitaikyti), t. y. tokių įgūdžių, kurie pagal 2023 m. EBPO įgūdžių apžvalgą, kaip tikimasi,

⁴ [Inforegio - Harnessing talent in Europe's regions \(europa.eu\)](https://inforegio.europa.eu/en/Harnessing_talent_in_Europe's_regions)

bus reikalingi siekiant ES žaliosios pertvarkos tikslų. Šių įgūdžių paklausa galėtų būti patenkinta didinant aukštojo mokslo institucijų pajėgumus parengti daugiau tokių įgūdžių turinčių asmenų.

Pagal Europos laipsnį būtų kuriama daugiau jungtinių studijų programų, kurios atitiktų žinių ekonomikos poreikius. Remiantis pagrindiniais bendrai sutartais Europos kriterijais būtų siekiama pagerinti absolventų įsidarbinimo galimybes, suteikiant jiems ateičiai pritaikytų gebėjimų ir įgūdžių, kurių ypač pageidauja darbdaviai.

Iš tyrimų ir apklausų, pateiktų pridedamame tarnybų darbiname dokumente, matyti, jog tarpvalstybinių jungtinių studijų programų absolventai mano, kad didžiausią poveikį jų karjerai ir tarpkultūrinei patirčiai turi geresni su užimtumu susiję įgūdžiai (pvz., kalbos, kritinio mąstymo, su konkrečiu sektoriumi ar konkrečia sritimi susiję, komunikacijos, analitinių ir problemų sprendimo įgūdžiai) ir geresni asmeniniai bei tarpkultūriniai gebėjimai, įskaitant atvirumą naujiems iššūkiams, toleranciją, pasitikėjimą savimi ir geresnį savo stiprybių ir silpnybių suvokimą.

Ši universaliųjų ir su konkrečiu sektoriumi susijusių įgūdžių bei gebėjimų dermė **gerintų studentų galimybes įsidarbinti Europos mastu. Europos laipsnį įgiję absolventai taptų patrauklesni būsimiems darbdaviams. Šis laipsnis būtų tapatinamas su aukštos kokybės studijų programomis, pagal kurias parengiami europietišškai ir tarptautiškai mąstantys aukštos kvalifikacijos asmenys.**

Trumpai. Europos laipsnis prisidėtų prie darbo rinkai aktualių jungtinių studijų programų kūrimo. Pagrindiniai su Europos laipsniu susiję gebėjimai leistų absolventams tapti paklausiais specialistais Europos ir pasaulio darbo rinkose, kuriose jie išsiskirtų aukštos kvalifikacijos, gebėjimo spręsti problemas, gebėjimo prisitaikyti, daugiakalbystės įgūdžių, daugiakultūrio sąmoningumo ir tarpdisciplininių žinių deriniu, puikiai atitinkančiu besikeičiančius darbo jėgos poreikius pasaulyje.

2.2. Biurokratizmo mažinimas siekiant didesnio aukštojo mokslo sistemų skaidrumo ir matomumo

Daugelis tarpvalstybinį bendradarbiavimą norinčių plėtoti universitetų **susiduria su nesuderintais nacionalinės teisės aktais.** Tam prireikia daug išteklių ir atitraukia nuo jų pagrindinio darbo. Supaprastinę universitetams tenkantį darbą, brangius išteklius galėsime panaudoti mokymui ir moksliniams tyrimams.

2018 m. „Eurobarometro“ apklausos duomenimis, 92 proc. universitetų nurodė, kad teisinių ir administracinių kliūčių šalinimas tarptautinės strateginės institucijų partnerystės srityje yra pagrindinė kliūtis, kurią pašalinus būtų paskatintas tarpvalstybinis bendradarbiavimas⁵.

Nepaisant 25 metus trunkančio bendradarbiavimo tarpvyriausybinių Bolonijos proceso metu ir kelių priemonių, sukurtų nacionalinių aukštojo mokslo sistemų skaidrumui didinti, švietimo pasiūlymų kokybės užtikrinimui gerinti ir mokslo laipsnių pripažinimui tobulinti, vis dar kyla didelių iššūkių. Europos aukštojo mokslo erdvės srityje siekti pažangos trukdė skirtingas įgyvendinimo tarp šalių ir pačiose šalyse lygis. ES turi sparčiau imtis tolesnių veiksmų, kad jos universitetai galėtų sklandžiai ir veiksmingai bendradarbiauti.

⁵ 2018 m. „Eurobarometro“ tyrimas.

Neseniai atliktame tyrime⁶ 92 proc. apklaustų nacionalinių ir regionų valdžios institucijų atstovų teigė, kad Europos laipsnis galėtų padėti pagerinti esamų Bolonijos priemonių įgyvendinimą, 84 proc. teigimu – pagerinti Europos aukštojo mokslo reputaciją pasaulyje, o 88 proc. manymu – palengvinti nacionalinių valdžios institucijų bendradarbiavimą švietimo politikos srityje.

Iš programos „Erasmus+“ politikos eksperimentų projektų⁷, kuriuose dalyvavo 140 aukštojo mokslo institucijų, matyti, kad Europos laipsniu galėtų būti supaprastinti procesai ir sumažintas biurokratizmas kuriant aiškios ir bendros krypties jungtinio laipsnio studijų programas ir taip užtikrinant, kad visų rūšių Europos universitetai galėtų veiksmingai dirbti išvien.

Trumpai. Europos laipsnis – tai priemonė supaprastinti procesus ir sumažinti biurokratizmą kuriant jungtinio laipsnio studijų programas ir taip užtikrinant, kad Europos universitetai galėtų veiksmingai dirbti išvien. Tai savo ruožtu padės kurti daugiau jungtinių studijų programų, kuriomis galės pasinaudoti daugiau studentų.

2.3. Strateginio bendradarbiavimo, pasaulinio konkurencingumo ir patrauklumo varomoji jėga

Europos laipsnis universitetams suteiks galimybę greičiau ir paprasčiau užmegzti **glaudesnę bendradarbiavimą su partneriais**, o tai pagerins jų veiklos rezultatus ir padidins kompetenciją siekiant užtikrinti pasaulinį patrauklumą ir konkurencingumą.

Pagal „U-Multirank“ aukštojo mokslo bendradarbiavimo indeksą⁸ nustatyta, kad aukštojo mokslo institucijos, kurios bendradarbiauja su kitomis institucijomis, įmonėmis, pramonės įmonėmis, vyriausybėmis ir regionų institucijomis, taip pat kurios tai daro tarpvalstybiniu mastu, pasiekia geresnių rezultatų nei tos, kurios tam skiria mažiau dėmesio. Kadangi vis daugiau universitetų bendradarbiavimą laiko prioritetu, galima tikėtis, kad paprasčiausia būtų bendradarbiauti ES. Šiuo metu, anot kai kurių universitetų, jungtinio laipsnio studijų programas paprasčiau rengti su ES nepriklausančiais partneriais.

Technologinės pažangos tempas ir toliau spartėja, peržengiamos tradicinės dalykų ir disciplinų ribos. Darbas apimant skirtingus dalykus ir taikant **tarpdisciplininį požiūrį** gali suteikti naujų įžvalgų, pasiūlyti naujų sprendimų sudėtingo pasaulio uždaviniams spręsti ir paskatinti ugdyti naujus įgūdžius. Vienas pagrindinių Europos laipsnio ypatumų – galimybė geriau išnaudoti privalumus, kurių teikia tarpdisciplininis bendradarbiavimas, pagrįstas novatoriškiausiu mokymosi ir mokslinių tyrimų požiūriu šiuolaikinio aukštojo mokslo srityje. Šiuo požiūriu grindžiamas Europos laipsnis sustiprintų Europos inovatyvumą, o ilgainiui – ir jos konkurencingumą pasaulyje.

Trumpai. Europos laipsnis paskatintų kurti kur kas daugiau jungtinio laipsnio studijų programų, kurios būtų konkurencingos ir patrauklios visame pasaulyje, tiek Europos, tiek trečiųjų šalių (įskaitant ES šalis kandidates) piliečiams, ir aprūpintų Europą specialistais ir įgūdžiais, kurių jai reikia siekiant klestėti, diegti naujoves ir augti.

⁶ [European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture, Burneikaitė, G., Pocius, D., Potapova, E. et al., The road towards a possible joint European degree – Identifying opportunities and investigating the impact and feasibility of different approaches – Final report, Publications Office of the European Union, 2023.](#)

⁷ [Jungtinio Europos laipsnio ženklas ir teisinis Europos universitetų aljansų statusas. 10 „Erasmus+“ projektų jiems įgyvendinti.](#)

⁸ „U-Multirank“. Remiamasi šiais rodikliais: strategine partneryste, tarptautiniais jungtiniais laipsniais, stažuotėmis, tarptautiniais bendrais leidiniais, bendrais leidiniais su pramonės partneriais, regioniniais bendrais leidiniais ir bendrais patentais su pramonės sektoriumi.

3. Europos laipsnis. Pagrindiniai parametrai ir pridėtinė vertė

3.1. Koks būtų Europos laipsnis?

Europos laipsnis būtų:

- suteikiamas kaip jungtinis laipsnis nacionaliniu, regionų ar instituciniu lygmeniu, tokia pat tvarka kaip ir bet kuris kitas mokslo laipsnis, visapusiškai laikantis subsidiarumo, institucinės autonomijos ir akademinės laisvės principų;
- savanorišku pagrindu suteikiamas visoje ES bendradarbiaujančių universitetų, juo patvirtinant per tarpvalstybines studijų programas pasiektus mokymosi rezultatus;
- grindžiamas bendrais kriterijais⁹, dėl kurių susitarta Europos lygmeniu ir kurie taikomi jungtinio laipsnio studijų programai. Šiuose Europos kriterijuose atsispindėtų bendras supratimas ir konkretūs poreikiai suteikti Europos darbo jėgai reikiamų gebėjimų ir įgūdžių, kad būtų padidintas Europos inovacinis pajėgumas, visų pirma atsižvelgiant į dvejopą pertvarką. Taikant įtraukties kriterijus būtų skatinamas prieinamumas ir patrauklumas įvairių visuomenės grupių studentams, be kita ko, turintiems mažiau galimybių;
- įteisintas atitinkamais nacionalinio aukštojo mokslo teisės aktais, paremtais nacionalinėmis kvalifikacijų sandaromis¹⁰, kad institucijos galėtų akredituoti ir teikti tokius laipsnius kartu su kitais nacionaliniais bakalauro, magistro ir daktaro laipsniais;
- suteikiamas, pageidautina, skaitmeniniu formatu¹¹;
- automatiškai pripažįstamas¹² visoje ES.

3.2. Vienas Europos laipsnis – daug privalumų

Atlikus mokslinius tyrimus, surengus 40 konsultacijų su suinteresuotaisiais subjektais, paskelbus kvietimą teikti informaciją ir gavus preliminaras šiuo metu vykdomų programos „Erasmus+“ politikos eksperimentų projektų išvadas, nustatyta daug su Europos laipsnio sukūrimu susijusių privalumų ir galimybių.

Išvadose pabrėžiama, kad universitetai labai entuziastingai vertina pastangas labiau supaprastinti ir pagerinti strateginę partnerystę. Studentai ragina padaryti jungtines studijų programas plačiau prieinamas. Darbdaviai rodo didelį susidomėjimą aiškia ir lengvai suprantama priemone, kuri padėtų būsimiems darbuotojams veiksmingai įgyti darbo vietoje itin vertinamų gebėjimų.

Galima Europos laipsnio nauda

Studentams

⁹ 2022 m. šie kriterijai buvo parengti kartu su valstybėmis narėmis ir aukštojo mokslo srities suinteresuotaisiais subjektais. 2023 m. balandžio mėn. – 2024 m. kovo mėn. jie buvo išbandyti vykdant šešis programos „Erasmus+“ bandomuosius eksperimentų projektus. Per bandomuosius projektus buvo pasiūlyta kriterijų pakeitimų; tuo pagrindu buvo sudarytas pasiūlymo dėl Tarybos rekomendacijos dėl kokybės užtikrinimo ir pripažinimo II priede pateiktas sąrašas.

¹⁰ [Nacionalinė kvalifikacijų sandara](#) – kvalifikacijų klasifikavimo pagal kriterijus, naudojamus konkreitiems pasiektų mokymosi rezultatų lygiams nustatyti, priemonė, kuria siekiama integruoti ir koordinuoti nacionalines kvalifikacijų posistemes ir pagerinti kvalifikacijų skaidrumą, prieinamumą, raidą ir kokybę atsižvelgiant į darbo rinką ir pilietinę visuomenę.

¹¹ Skaitmeninis formatas turėtų būti saugus ir suderinamas su Europos mokymosi modeliu kaip daugiakalbiu duomenų modelių mokymosi srityje.

¹² [2018 m. lapkričio 26 d. Tarybos rekomendacija dėl aukštojo mokslo, vidurinio ugdymo ir mokymo kvalifikacijų bei mokymosi užsienyje laikotarpių rezultatų automatinio tarpusavio pripažinimo skatinimo](#), OL C 444, 2018 12 10, p. 1.

Studentai būtų Europos laipsnio iniciatyvos ašimi, nes jie įgytų galimybę tapti įvairių akademinų bendruomenių nariais ir taip prisidėti prie įvairesnės ir labiau susietos Europos švietimo erdvės kūrimo. Neseniai atliktoje apklausoje¹³ 9 iš 10 studentų nurodė, kad pagrindiniai galimi Europos laipsnio privalumai yra šie:

- daugiau galimybių studijuoti keliose Europos šalyse ir automatiškai pripažįstami kreditai;
- paprastesnis novatoriškų jungtinių studijų programų siūlymas ir sklandi akademinė patirtis skirtinguose universitetų miesteliuose, taip pat
- įgūdžių ir gebėjimų įgijimas, užtikrinantis geresnes įsidarbinimo galimybes visame pasaulyje.

Darbdaviams ir darbo rinkai

Darbdaviai ir įmonės labai vertina Europos laipsnio koncepciją, nes toks laipsnis patvirtintų konkrečius darbdavių vertinamus universaliuosius gebėjimus. Žvelgiant iš jų perspektyvos, Europos laipsnis leistų:

- lengviau įdarbinti darbuotojus, užtikrinant didesnę skaidrumą ir aiškumą, nes Europos laipsnis, palyginti su keliais įgytais laipsniais pagal tą pačią studijų programą, būtų paprastai peržiūrimas ir suprantamas;
- padaryti Europą patrauklesnę talentingiems studentams, kad atvykę studentai įgytų Europos darbo rinkai reikalingų įgūdžių, taip pat
- suteikti daugiau galimybių bendradarbiauti su universitetais, pvz., dalyvauti rengiant studijų programas.

Akademiniams darbuotojams

Europos laipsnis turėtų didelės įtakos ne tik studentams jų akademiniam kelyje, bet ir akademiniams bei universiteto darbuotojams ir suteiktų jiems galimybę geriau prisitaikyti prie sudėtingų globalizuotos akademinės aplinkos sąlygų. Europos tretinio mokslo registro atlikta 1 500 universitetų analizė rodo, kad akademinų darbuotojų tarptautinimas įvairiose institucijose ir šalyse yra nevienodas.

Akademiniams darbuotojams Europos laipsnis suteiktų:

- daugiau mobilumo galimybių, kad jie galėtų išbandyti naujus pedagoginius metodus ir pasisemti paklausios mokymo patirties;
- galimybę riboti biurokratinės kliūtis, kad mokslo darbuotojai galėtų sutelkti dėmesį į bendradarbiavimo turinį ir kokybę, o ne į jo administravimą, taip pat
- galimybę perduoti žinias ir tobulinti įgūdžius, skatinti nuolatinio mokymosi ir profesinio tobulėjimo kultūrą bendradarbiaujant tarpvalstybiniu mastu.

Universitetams

Universitetai ragina supaprastinti bendradarbiavimą. Europos laipsnis užtikrintų lankstumą, padėtų išlaikyti kokybės standartus ir leistų sukurti bendrą ir supaprastintą sistemą siekiant užmegzti naują bendradarbiavimą, todėl universitetams būtų sudaromos sąlygos:

- sutelkti išteklius, kad būtų galima pasiūlyti galimybių, kurių jie negalėtų pasiūlyti veikdami vieni;

¹³ [European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture, Burneikaitė, G., Pocius, D., Potapova, E. et al., The road towards a possible joint European degree – Identifying opportunities and investigating the impact and feasibility of different approaches – Final report, Publications Office of the European Union, 2023.](#)

- pašalinti nereikalingas kliūtis, trukdančias sudaryti studijų programą su keliais universitetais;
- įtraukti mokymosi užsienyje laikotarpius į mokymo programas, taip pat
- užtikrinti automatinį šių kvalifikacijų pripažinimą visoje ES.

Europos Sąjungai ir jos valstybėms narėms

Aukštosios mokyklos yra labai svarbios mezgant ryšius Europoje ir pasaulyje, taip pat propaguojant Europos vertybes ir europinę gyvenseną tarptautiniu mastu. Sudarius sąlygas kurti daugiau jungtinio laipsnio studijų programų, būtų lengviau pritraukti ir išlaikyti daugiau specialistų Europoje ir konkrečiai Europos regionuose, susiduriančiuose su specialistų ugdymo kliūtimis, sykiu remiant universitetų ir sistemų bendradarbiavimą visame pasaulyje. Europos laipsnis:

- stiprintų Europos tapatybės ir priklausymo jausmą;
- didintų Europos aukštojo mokslo sistemų konkurencingumą ir reputaciją pasauliniu mastu, kad jos galėtų kurti konkurencingesnius jungtinio švietimo pasiūlymus ir dar geriau pritraukti specialistus iš ES nepriklausančių šalių;
- skatintų subalansuotą studentų ir specialistų mobilumą ES ir už jos ribų, taip pat
- puoselėtų Europos bendradarbiavimo dvasią Europos švietimo erdvėje.

4. Europos laipsniui gauti trukdančių kliūčių šalinimas. Kliūtys, kurias reikia įveikti

4.1. Empirinių įrodymų gausa

Siekiant sklandaus ir glaudesnio tarpvalstybinio bendradarbiavimo Europos švietimo erdvėje, vis dar susiduriama su daugybe kliūčių, kurios aptariamose šiame skirsnyje. Tai patvirtino daugiau nei trejus metus trukusios konsultacijos su aukštojo mokslo srities suinteresuotaisiais subjektais, ypač su glaudžiai tarpvalstybiniu mastu bendradarbiaujančiais universitetais, pavyzdžiui, Europos universitetų aljansais ar „Erasmus Mundus“ jungtinėmis magistrantūros studijų programomis. Jie ragina rasti sprendimus, kaip įveikti kylančius sunkumus.

Daugelis šių kliūčių jau buvo nustatytos 2022 m. Tarybos rekomendacijoje dėl aukštojo mokslo institucijų ryšių užmezgimo siekiant veiksmingai bendradarbiauti¹⁴. Kad būtų galima pasistūmėti įgyvendinant šią Tarybos rekomendaciją, būtina atnaujinti pastangas. Be to, vis dar nustatoma naujų kliūčių.

Todėl akivaizdu, kad ES reikia Europos laipsnio kaip specialios ir įgalinančios sistemos šioms kliūtims įveikti.

Pagal programą „Erasmus+“¹⁵ remiami politikos eksperimentų projektai, kuriuose dalyvauja daugiau kaip 140 universitetų ir 60 nacionalinių ir regionų valdžios institucijų, atsakingų už aukštojo mokslo akreditavimą, kokybės užtikrinimą ir reguliavimą, iš visų valstybių narių, be to, juose dalyvauja įmonės ir studentų atstovai. Bendromis jėgomis jie parengė daugiau kaip 1 000

¹⁴ 2022 m. balandžio 5 d. Tarybos rekomendacija dėl Europos aukštojo mokslo institucijų ryšių užmezgimo siekiant veiksmingai bendradarbiauti (OL C 160, 2022 4 13, p. 1).

¹⁵ 2021 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/817, kuriuo nustatoma Sąjungos švietimo bei mokymo, jaunimo ir sporto programa „Erasmus+“ (OL L 189, 2021 5 28, p. 1).

jungtinių studijų programų ir pasinaudojo šiomis gausiomis žiniomis ir ekspertine patirtimi, kad išnagrinėtų Europos laipsnio, kaip ženklo ir laipsnio, koncepciją.

Vykdamy projektus rengti įvairūs pokalbiai, apklausti tūkstančiai studentų ir specialistų, organizuotos tikslinės grupės, rengti praktiniai seminarai ir konsultacijos, kurių tikslas – remiantis principu „iš apačios į viršų“ apsvastyti, kokią pridėtinę vertę galėtų suteikti Europos laipsnis. Taip pat buvo apsvastyti kriterijai, kurie geriausiai atitiktų šio laipsnio pobūdį, ir nustatytos pagrindinės kliūtys, trukdančios atskleisti visą jungtinių studijų programų potencialą. Šias kliūtis galima suskirstyti į toliau pateiktas grupes.

4.2. Vykdamy programas „Erasmus+“ politikos eksperimentų projektus nustatyti nevienodi ir sudėtingi teisės aktai ir taisyklės

Nacionalinės švietimo ir mokymo sistemos, atitinkami nacionalinės teisės aktai ir taisyklės iš esmės buvo plėtojami atskirai, neatsižvelgiant į tarpvalstybinio bendradarbiavimo galimybes. Dėl to esama **skirtumų, dėl kurių universitetai** apskritai **negali** siūlyti tarpvalstybinių jungtinių studijų programų ir suteikti jungtinių laipsnių arba dėl kurių tai įgyvendinti tampa itin keblu.

Prie šių kliūčių priskiriama:

- **konkrečios nacionalinės** jungtinėms studijų programoms taikomos **taisyklės dėl baigiamųjų egzaminų formos, vertinimo sistemos ir darbo krūvio**, dėl kurių universitetams neleidžiama siūlyti tikrų tarpvalstybinių ir integruotų jungtinio laipsnio studijų programų, o studentams keliama dirbtiniai papildomi reikalavimai;
- **daugiakalbystės ribojimas jungtinio laipsnio studijų programose**. Šiandien didėjant mobilumui mokymosi tikslais, su jungtinėmis studijų programomis susijusius tarpvalstybinio bendradarbiavimo modelius būtų paprasčiau įgyvendinti, jei studentų, institucijų ir darbo rinkos labai būtų atsižvelgta į būtinybę šalinti kliūtis, trukdančias studijuoti keliomis kalbomis;
- **norminės taisyklės dėl fizinio dalyvavimo**, pagal kurias nustatoma minimali arba maksimali dalyvavimo trukmė. Jos atspindi padėtį iki Europos integracijos bei skaitmeninės transformacijos ir daro neigiamą poveikį studentų mobilumui, nes riboja galimą skaitmeninių technologijų naudą tarptautinio mokymosi galimybių gerinimo srityje;
- **nepakankamas mišriojo mokymosi / mokymosi internetu pripažinimas**, trukdantis visapusiškai išnaudoti skaitmeninių priemonių potencialą švietimo srityje, be kita ko, atsižvelgiant į COVID-19 pandemijos metu įgytą patirtį. Universitetai, jų darbuotojai ir studentai turi turėti galimybę visapusiškai pasinaudoti skaitmeninės transformacijos teikiamais privalumais;
- tarpvalstybinėms jungtinėms studijų programoms taikomi **dėstytojų iš universitetų partnerių dalyvavimo apribojimai**, kurie dirbtinai riboja universiteto galimybes įdarbinti patyrusius specialistus ir veiklos efektyvumą.

Dėl šių kliūčių kyla sunkumų plėtojant **bet kokią tarpvalstybinę partnerystę**. Daugelis jų prieštarauja Europos švietimo erdvės, kurioje besimokantieji gali laisvai judėti ir sklandžiai gauti aukštos kokybės įtraukujį aukštąjį mokslą, idėjai.

Mokslo laipsnių ir diplomų suteikimo bei įteikimo studentams tvarką taip pat reglamentuoja griežtos taisyklės, todėl tai įgyvendinti nėra taip paprasta. Šiose taisyklėse nustatyti kalbos, įgaliotų asmenų parašų, parašų formatų (skaitmeninių arba fizinių), patvirtintų logotipų ir konkrečių popieriui taikomų reikalavimų (pvz., matmenų, storio, nustatytų spausdinimo vietų) apribojimai. Jei ir įmanoma, **jungtinio laipsnio suteikimo studentui procesas gali užtrukti ne vienus metus**.

Preliminarūs programos „Erasmus+“ politikos eksperimentų projektų rezultatai aiškiai rodo, kad Europos laipsnis galėtų padėti šias kliūtis įveikti.

4.3. Nevienodas ir lėtas Bolonijos proceso priemonių įgyvendinimas

Tarpvyriausybinių Bolonijos proceso, pradėto 1999 m. už ES sistemos ribų, tikslas – užtikrinti didesnę aukštojo mokslo sistemų nuoseklumą 49 šalyse, įskaitant 27 ES šalis. Siekiant palengvinti studentų ir darbuotojų mobilumą, padaryti aukštąjį mokslą įtraukesnį ir prieinamesnį, o pasauliniu mastu – patrauklesnį ir konkurencingesnį, juo remiantis buvo sukurta Europos aukštojo mokslo erdvė. Bolonijos procesas yra labai svarbus siekiant užtikrinti sėkmingą mobilumą mokymosi tikslais, tarpvalstybinį akademinį bendradarbiavimą ir abipusį užsienyje įgytų studijų laikotarpių ir kvalifikacijų pripažinimą.

Nors Bolonijos procese pabrėžiama jungtinių laipsnių svarba, šioje srityje pasistūmėta nedaug, iš dalies dėl plataus geografinio masto, sistemų, tradicijų, politinių ir ekonominių aplinkybių įvairovės. Tai lėmė, kad ne visos valstybės narės įgyvendino būtinas reformas, taigi 49 šalių bendradarbiavimas tapo nepakankamai neveiksmingas.

Nepaisant to, kad buvo sukurta Europos jungtinių studijų programų kokybės užtikrinimo sistema (europinė priemonė, pagal kurią jungtinės studijų programos vertinamos tik vieną kartą), šia priemone per pastaruosius devynerius metus buvo pasinaudota vertinant vos kelias studijų programas.

Kai kurios Bolonijos proceso priemonės, ypač susijusios su kokybės užtikrinimu ir pripažinimu, dar nedavė numatytų rezultatų. ES mastu sprendimų priėmimo ir tarpvalstybinio bendradarbiavimo įgyvendinimo mechanizmai gali papildomai padėti kurti Europos švietimo erdvę, remiantis veiksmingais sprendimais, kurie universitetams suteiktų galimybę veiksmingai bendradarbiauti taikant patikimus ir labai vertinamus laipsnius.

4.4. Reikėtų dar labiau patobulinti aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo ir pripažinimo sistemas

Kad baigus bet kurią jungtinę ar kitą studijų programą būtų suteikiamas laipsnis, ji turi būti akredituota taikant griežtą kokybės užtikrinimo procesą. Tai svarbu siekiant užtikrinti būtiną pasitikėjimą teikiamų paslaugų kokybe.

Daugelis Europos aukštojo mokslo institucijų nurodo, kad tarpvalstybinių programų kokybės užtikrinimo procesas trunka pernelyg ilgai ir reikalauja didelių išlaidų. Kuo daugiau universitetų iš skirtingų šalių dalyvauja jungtinėje studijų programoje, tuo sudėtingesnis tampa procesas. Akreditacijai gauti kartais gali prireikti iki dvejų metų. Ilgai truncančios procedūros neleidžia universitetams prisitaikyti prie kintančių realijų ir greitai reaguoti į naujus politinius, ekonominius ar visuomeninius poreikius.

Kvalifikacijos ir mokymosi užsienyje laikotarpiai dar nėra automatiškai pripažįstami visose šalyse, ypač tose, kuriose sprendimas priimamas aukštojo mokslo institucijos lygmeniu. Dėl to universitetų absolventams tenka didelė našta ir ribojamos jų galimybės laisvai judėti mokymosi ir profesiniais tikslais.

Nors kokybės užtikrinimas yra labai svarbus siekiant užtikrinti pasitikėjimą švietimo sistema, daugelis skirtumų iš esmės yra atgyvenę ir neatitinka savo paskirties, todėl sudaro sąlygas nereikalingam biurokratizmui.

4.5. Nėra paskatų darbuotojams imtis su tarpvalstybiniu bendradarbiavimu ir jungtiniais laipsniais susijusios veiklos

Kokybiškai jungtinio laipsnio studijų programai parengti reikia laiko ir **akademių darbuotojų pastangų**. Inicijuojant naujus tarpvalstybinius projektus reikalingi savo darbui atsidavę ir konkrečių įgūdžių turintys darbuotojai, kuriems, atsižvelgiant į specifines problemas ir kliūtis, šia veikla paprastai tenka užsiimti pilnu etatu. Vis dėlto, remiantis tarpvalstybinių studijų programų įgyvendinimo patirtimi, galima išvesti tam tikrą riziką: tarpvalstybinis bendradarbiavimas brangiai atsieina jį vykdančioms darbuotojams, nes jų darbas ne visada sulaukia deramo įvertinimo. Be to, norint išlaikyti aukštą šių tarpdisciplininių pedagoginių programų kokybę, būtinas nuolatinis darbuotojų profesinis tobulėjimas.

Specialioje apklausoje¹⁶ 66 proc. aukštojo mokslo sektoriaus respondentų sutiko, kad tarpvalstybinis bendradarbiavimas yra jų aukštojo mokslo institucijų strategijos dalis, **tačiau tik 39 proc. respondentų pritarė teiginiui, kad akademių darbuotojų karjeros galimybės sudaro sąlygas užsiimti tarptautinio bendradarbiavimo veikla, ją remti ir skatinti**. Tai sutampa su ankstesnėse apklausose įvardytais iššūkiais, tokiais kaip „papildomas darbo, nesusijusio su įprastinėmis pareigomis, krūvis“ (80 proc. respondentų) ir „akademių darbuotojų įsipareigojimo užtikrinimas ir išlaikymas“ (72 proc.).

5. Kliūčių įveikimas. Konkretūs žingsniai vykdant su Europos laipsniu susijusią veiklą

Europos laipsnis būtų lankstus būdas įveikti šias kliūtis, nes ES nacionalinėms aukštojo mokslo sistemoms būtų suteiktos priemonės rengti, vertinti ir suteikti bendrai sutartais Europos kriterijais pagrįstus jungtinius laipsnius, peržengiančius nacionalines ar regionų sienas. Tai būtų visapusiškas sprendimas, siekiant pagerinti sklandų tarpvalstybinį bendradarbiavimą Europos švietimo erdvėje ir jį pagilinti, taip pat padėti spręsti ES strateginių įgūdžių trūkumo problemą.

Abiem prie šio komunikato pridedamais pasiūlymais dėl Tarybos rekomendacijų taip pat bus užtikrinta, kad Europos laipsnis galėtų būti grindžiamas paskirtą atitinkančiomis kokybės užtikrinimo ir pripažinimo sistemomis, suteikiančiomis patrauklias karjeros perspektyvas šia veikla užsiimantiems mokslo darbuotojams. Kiekvieno žingsnio sėkmę lems valstybių narių ir, atitinkamais atvejais, regionų vyriausybių pasirengimas ir dalyvavimas.

5.1. Europa turėtų tapti specialistų baze inovacijoms ir konkurencingumui skatinti

5.1.1. Bendrų Europos laipsnio kriterijų nustatymas

Aukštosios mokyklos galėtų suteikti Europos laipsnį remdamosi **esamų kompetentingų nacionalinių struktūrų vertinimu**, ar jungtinė studijų programa atitinka aiškiai **apibrėžtus ir bendrai sutartus Europos kriterijus**. Šių kriterijų turinys sudarytų Europos laipsnio pagrindą ir leistų nustatyti jo užmojo mastą, nurodant jo reikšmę ir paaiškinant, kuo jis skiriasi nuo kitose pasaulio šalyse suteikiamų mokslo laipsnių.

Siūlomi **Europos kriterijai išdėstyti** pasiūlymo dėl Tarybos rekomendacijos dėl Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo ir pripažinimo sistemos II priede.

Siūlomi Europos laipsnio kriterijai:

¹⁶ Rezultatai – pridedamame Komisijos tarnybų darbinį dokumente SWD(2024) 74.

- tarpvalstybinio programų organizavimo ir valdymo kompetencija – jungtinės bendros programos grindžiamos Bolonijos procesu, o ES priemonės ir standartai yra bendrai rengiami ir įgyvendinami remiantis bendromis kokybės užtikrinimo priemonėmis;
- mokymosi patirties aktualumas – jungtinės programos yra orientuotos į studentus ir apima darbo rinkai svarbias galimybes, tarpdiscipliniškumo komponentus, studentų judumą ir horizontaliųjų bei skaitmeninių įgūdžių įgijimą;
- Europos vertybių laikymasis – jungtinėmis programomis skatinama demokratija, daugiakalbystė, įtraukumas ir aplinkos tvarumas.

Jais siekiama skatinti kurti daugiau jungtinių studijų programų, atitinkančių Europos universitetų strategijoje numatytą viziją, visų pirma sudarant sąlygas padėti studentams tapti kūrybiškai ir kritiškai mąstančiais asmenimis, kurie geba spręsti problemas, yra aktyvūs ir atsakingi piliečiai, dalyvaujantys įgyvendinant pokyčius savo bendruomenėje ir darantys teigiamą įtaką visuomenei, kurioje jie gyvena.

Nustačius **griežtus standartus**, Europos kriterijais įtvirtinama institucijų tarpvalstybinio bendradarbiavimo kompetencija, tarptautinio mokymosi patirties teikimas, į studentus orientuotas mokymas ir mokymasis (įskaitant tam tikrą tarpdiscipliniškumo, mobilumo ir į studentus orientuoto požiūrio užtikrinimą), aktualumas darbo rinkai ir visuomenės poreikiams (bendradarbiavimas su įmonėmis, viešuoju sektoriumi ir pilietine visuomene, universaliųjų, žaliųjų ir skaitmeninių įgūdžių ugdymas), taip pat pagarba bendroms vertybėms (daugiakalbystei, įtraukčiai, demokratinėms vertybėms). Kadangi universalus sprendimo nėra, Europos kriterijai yra pakankamai lankstūs, kad Europos laipsnis būtų **prieinamas visų rūšių universitetams, visoms sritims bei disciplinoms visais lygmenimis**, atsižvelgiant į akademinę tradicijų ir sistemų įvairovę.

Siūlomi Europos kriterijai **grindžiami esamomis** ES ir Bolonijos proceso **priemonėmis** ir padeda užtikrinti, kad Europos laipsnis atitiktų aukščiausius bendradarbiavimo aukštojo mokslo srityje standartus. Jie suteikia pagrindą universitetams bendradarbiauti sprendžiant strateginių įgūdžių trūkumo Europos darbo rinkoje problemą. Juos taikant gerbiamas **subsidiarumas, institucinė autonomija ir akademinė laisvė**.

Europos aukštojo mokslo aplinka yra įvairialypė, turi skirtingas istorines ištakas ir tradicijas, todėl, siekiant bendro supratimo apie Europos laipsnio esmę, šį klausimą būtina apsvarstyti suvienijus pastangas.

Šis svarstymų procesas prasidėjo iš karto po to, kai 2022 m. balandžio mėn. buvo priimtos Tarybos išvados dėl Europos strategijos, kuria aukštojo mokslo institucijoms suteikiama galių dėl Europos ateities¹⁷. Preliminarus kriterijų projektas parengtas kartu su nacionalinėmis ir regionų valdžios institucijomis, aukštojo mokslo institucijomis, akreditavimo ir kokybės užtikrinimo agentūromis, studentų organizacijomis ir viešojo bei privačiojo sektorių atstovais.

Apibrėžus kriterijus, jie **buvo išbandyti** šešiuose programos „Erasmus+“ politikos eksperimentų projektuose. Bandymuose dalyvavo daugiau kaip **140 aukštojo mokslo institucijų visose valstybėse narėse**, 60 nacionalinių ir regionų valdžios institucijų, **įskaitant 17 ministerijų ir 20 nacionalinių kokybės užtikrinimo agentūrų, studentų organizacijų ir ekonominių bei socialinių partnerių**. Atitinkamai **bandomieji projektai parodė, kad kriterijus būtina**

¹⁷ Tarybos išvados dėl Europos strategijos, kuria aukštojo mokslo institucijoms suteikiama galių dėl Europos ateities (OL C 167, 2022 4 21, p. 9).

peržiūrėti. Šios peržiūros rezultatas – Pasiūlymo dėl Tarybos rekomendacijos dėl Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo ir pripažinimo sistemos II priede išdėstyti **siūlomi Europos kriterijai**.

Tikimasi, kad kitą žingsnį žengs ES Taryba, kuri toliau svarstys šį pasiūlymą.

Išbandytais kriterijais bus remiamasi rengiant išsamias diskusijas ir dialogą su valstybėmis narėmis, aukštojo mokslo sektoriumi, ekonominiais ir socialiniais partneriais, kad būtų galima žengti tolesnius žingsnius kuriant Europos laipsnį ir pateikti tolesnes šių kriterijų įgyvendinimo gaires.

Veiksmai

Komisija ragina ES Tarybą toliau svarstyti pasiūlymą dėl Tarybos rekomendacijos dėl Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo ir pripažinimo sistemos, įskaitant jo II priedą, kuriame nustatyti Europos aukštojo mokslo laipsnio kriterijai.

Komisija remia valstybių narių, aukštojo mokslo sektoriaus, ekonominių ir socialinių partnerių dialogą, kad būtų galima žengti į priekį kuriant Europos laipsnį ir prisidėti prie bendradarbiavimo su valstybėmis narėmis ir suinteresuotaisiais subjektais dėl jo įgyvendinimo proceso.

5.1.2. Valstybės narės turi pasirinkti atspirties tašką, nuo kurio pradės vykdyti su Europos laipsniu susijusią veiklą

Atsižvelgiant į tai, kad kiekvienos valstybės narės atspirties taškas, požiūris ir tradicijos neišvengiamai skirsis nuo kitų valstybių narių, Europos laipsnis negali būti įgyvendintas staiga. Jo taip pat negalima įgyvendinti taikant universalų metodą.

Šiame komunikate nustatytas etapinis požiūris ir galutinis valstybių narių, pasiryžusių imtis su Europos laipsniu susijusios veiklos, užmojo mastas. Taikant šį požiūrį atsižvelgiama į valstybių narių ir jų aukštojo mokslo institucijų įvairovę ir sudaromos sąlygos joms pačioms pagal savo išgales vykdyti su Europos laipsniu susijusią veiklą. Valstybės narės galėtų palaipsniui siekti bendrai apibrėžto tikslo remdamosi dviem pradiniais elementais, t. y. **Europos laipsniu ir parengiamuoju Europos ženklu, patvirtinančiu Europos kriterijų laikymąsi**.

Bet kuris aukštojo mokslo institucijų konsorciumas, jo pageidavimu, galėtų pasirinkti tinkamą atspirties tašką ir ilgainiui siekti vis glaudesnės integracijos.

Siekiant vykdyti su Europos laipsniu susijusią veiklą, galima pasinaudoti dviem skirtingais pradiniais elementais.

Pradinis elementas – parengiamasis Europos ženklas

Europos kriterijus atitinkančioms jungtinio laipsnio studijų programoms Europos ženklą gali suteikti už aukštojo mokslo programų akreditavimą ir (arba) kokybės užtikrinimą atsakingos kompetentingos institucijos (savarankiškai akreditavimą atliekantys universitetai, akreditavimo agentūros, kokybės užtikrinimo agentūros). Nors **ženklas bus veiksminga įvaizdžio kūrimo priemonė**, jis nepadės pašalinti kliūčių, su kuriomis susiduria universitetai, siekdami kurti ir vykdyti jungtinio laipsnio studijų programas. Šį variantą universitetai galėtų rinktis priėmę siūlomus Europos kriterijus ir parengę jų įgyvendinimo gaires.

Pradinis elementas – Europos laipsnis

Laipsnį bendrai suteiktų keli skirtingų šalių universitetai (pvz., Europos universitetų aljansas). Europos laipsnis būtų integruotas **į nacionalinės teisės aktus kaip naują kvalifikacijos rūšį**. Pašalinus nacionalinių taisyklių skirtumus, universitetams ir studentams būtų sudarytos žymiai paprastesnės sąlygos, o ES universitetams būtų sukurta bendra ir aiški jungtinio laipsnio studijų programų kūrimo sistema. Europos laipsnį, kaip ir bet kurį kitą laipsnį, pagal nacionalinės teisės aktus ir nacionalines kvalifikacijų sandaras akredituotų kompetentingos institucijos instituciniu, regionų ar nacionaliniu lygmeniu.

Europos laipsnį taip pat galėtų suteikti kelių skirtingų šalių universitetų įsteigtas teisės subjektas (pvz., teisinį statusą turintis Europos universitetų aljansas). Kai kurie universitetų aljansai jau yra įsteigę tokius juridinius subjektus ir ieško galimybių pasinaudoti esamomis Europos teisinėmis priemonėmis, pavyzdžiui, Europos teritorinio bendradarbiavimo grupėmis (ETBG). Šis variantas universitetams būtų bene paprasčiausias ir veiksmingiausias atsižvelgiant į susijusias sąnaudas ir reikalingus išteklius.

5.1.3. Paskirtį atitinkančios kokybės užtikrinimo sistemos

Kokybės užtikrinimo sistemos yra būtinos atskaitomybės ir universitetų veiklos gerinimo sąlygos. Jos suteikia pagrindą pasitikėti studentams teikiamo aukštojo mokslo kokybe. Europos laipsnis labiau nei bet kuris kitas mokslo laipsnis priklausytų nuo abipusio pasitikėjimo ir patikimų kokybės užtikrinimo sistemų. Todėl, norint suteikti Europos laipsnį, būtina sukurti paskirtį atitinkančias kokybės užtikrinimo sistemas, kartu teikiant naudą visoms studijų programoms, įskaitant tas, kurias baigus išduodami mikrokredencialai, ir toliau sudarant sąlygas automatiniam kvalifikacijų pripažinimui. Šiuo tikslu valstybės narės turėtų:

- kurti patikimesnius, veiksmingesnius ir paprastesnius visų rūšių programų **kokybės užtikrinimo procesus**;
- remiantis programos „Erasmus+“ QA-FIT¹⁸ ir IMINQA projektų rezultatais¹⁹, **sukurti naują Europos sistemą**, pagal kurią atliekant kokybės užtikrinimą būtų galima taikyti išorės tarpinstitucinį metodą, o tai leistų tvariems aukštojo mokslo institucijų aljansams savarankiškai akredituoti savo jungtinio laipsnio studijų programas ir jungtinius mikrokredencialus, taip pat
- taikyti tinkamus kokybės užtikrinimo procesus, kurie padėtų aukštojo mokslo institucijoms įgyvendinti **kvalifikacijų ir mokymosi užsienyje laikotarpių automatinį pripažinimą**.

Veiksmai Komisija kartu su šiuo komunikatu teikia pasiūlymą dėl **Tarybos rekomendacijos dėl Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo ir pripažinimo sistemos. Komisija ragina ES Tarybą toliau svarstyti šį pasiūlymą ir planuoja remti jo įgyvendinimą ateityje** – imtis 5.2.4 punkte nurodytų tikslinių veiksmų.

5.1.4. Patrauklesnė akademinė karjera aukštojo mokslo srityje

Pasaulio žinių ekonomikoje Europos ateitį lems jos švietimo sistemų rezultatai ir konkurencingumas pasaulinėje konkurencijoje dėl specialistų. Šios plataus užmojo Europos laipsnio vizijos įgyvendinimas priklausys nuo aukštos kvalifikacijos mokslo darbuotojų, kurie išmokys ir suteiks absolventams reikiamų įgūdžių. Nesukursime aukščiausios kokybės tarpvalstybinių studijų programų, jei nesuteiksime paskatų į šią veiklą įsitraukti aukščiausios

¹⁸ [Ateičiai tinkamas kokybės užtikrinimas \(QA-FIT\)](#).

¹⁹ [Įgyvendinimas ir inovacijos kokybės užtikrinimo srityje išnaudojant tarpusavio mokymąsi \(IMINQA\)](#).

kvalifikacijos žmonėms. Todėl norint įgyvendinti Europos laipsnio siekį labai svarbu didinti akademinės karjeros aukštojo mokslo srityje patrauklumą. Šiuo tikslu valstybės narės turėtų:

- labiau skatinti, pripažinti ir vertinti mokslo darbuotojų darbą, susijusį su glaudaus tarpvalstybinio bendradarbiavimo užmezgimu, pavyzdžiui, rengiant jungtinio laipsnio studijų programas;
- labiau skatinti, pripažinti ir vertinti įvairias akademines pareigas ir užduotis, įskaitant novatorišką ir veiksmingą mokymą, taip pat
- skatinti konkurencingas, saugias, sąžiningas ir nediskriminacines darbo sąlygas, siekiant pritraukti ir išlaikyti darbuotojus.

Veiksmai Komisija kartu su šiuo komunikatu teikia pasiūlymą dėl **Tarybos rekomendacijos dėl patrauklios ir tvarios karjeros aukštojo mokslo srityje**, papildančios Tarybos rekomendaciją dėl Europos mokslinių tyrimų, inovacijų ir verslumo talentų pritraukimo ir išlaikymo Europoje sistemos²⁰. **Komisija ragina ES Tarybą toliau svarstyti šį pasiūlymą ir planuoja remti jo įgyvendinimą ateityje** – imtis 5.2.5 punkte nurodytų tikslinių veiksmų.

5.2. Komisijos vaidmuo – palankesnių sąlygų sudarymas ir rėmimas

Remiantis išsamia empirinių duomenų baze, šio komunikato tikslas – pateikti viziją, kokių tolesnių veiksmų galima imtis, kad Europos laipsnis taptų realybe. Juo taip pat siekiama palaikyti **atvirą dialogą** dėl tolesnių veiksmų **su valstybėmis narėmis**, aukštojo mokslo srities suinteresuotaisiais subjektais ir ekonominiais bei socialiniais partneriais. Siekdama sudaryti palankesnes sąlygas ir paremti valstybės nares, Komisija imsis toliau nurodytų veiksmų.

5.2.1. Palankesnių sąlygų dialogui dėl programos „Erasmus+“ politikos eksperimentų rezultatų ir rekomendacijų, susijusių su Europos aukštojo mokslo laipsnio ženklų ir aukštojo mokslo institucijų aljansų teisiniu statusu, sudarymas

2024 m. rudenį **Komisija** paskelbs programos „Erasmus+“ politikos eksperimentų projektų galutinių rezultatų **ataskaitą**.

Po to 2025 m. ji planuoja įsteigti **Europos laipsnio politikos laboratoriją**. Siekiant paspartinti veiksmus bei visas būtinas nacionalines reformas ir parengti įgyvendinimo gaires bei veiksmų planus, būtų pradedamos specialios išsamios diskusijos ir tikslinės sesijos, kuriose dalyvautų valstybių narių ekspertai, aukštojo mokslo institucijos, kokybės užtikrinimo / akreditavimo agentūros, studentų atstovai ir ekonominiai bei socialiniai partneriai. Tikslas – skatinti tarpusavio mokymąsi ir teikti rekomendacijas, kaip vykdyti su Europos laipsniu susijusią veiklą.

Veiksmas Komisija planuoja skatinti bendradarbiavimą pasitelkdama programos „Erasmus+“ remiamą **Europos laipsnio politikos laboratoriją**, kuri turi būti įsteigta 2025 m., kad valstybės narės ir platesnė aukštojo mokslo bendruomenė dalyvautų rengiant ir įgyvendinant gaires dėl su Europos laipsniu susijusios veiklos vykdymo.

5.2.2. Europos finansavimo paskatos

Pagal programą „Erasmus+“ toliau bus teikiama parama Europos universitetų aljansams, „Erasmus Mundus“ jungtinėms magistrantūros studijoms, programos „Marie Skłodowskos-Curie veiksmas“ (MSCA) jungtinėms doktorantūros studijų programoms ir Europos inovacijos ir

²⁰ [2023 m. gruodžio 18 d. Tarybos rekomendacija dėl Europos mokslinių tyrimų, inovacijų ir verslumo talentų pritraukimo ir išlaikymo Europoje sistemos \(OL C, C/2023/1640, 2023 12 29\).](#)

technologijos instituto (EIT) pažymėtoms programoms, kurios yra kelrodės įgyvendinant Europos laipsnio programas. Be to, remiantis sėkmingu programos „Erasmus Mundus“ kūrimo skatinimo priemonių pavyzdžiu, pagal programą „Erasmus+“ bus teikiama **speciali parama** Europos laipsnio programoms kurti ir vykdyti.

2025 m. Komisija planuoja pradėti **„Europos laipsnio įgyvendinimo projektus“**, kurie bus dalis programos „Erasmus+“ perspektyvomis grindžiamų bendradarbiavimo projektų veiksmų. Tai suteiks **finansinių paskatų** valstybėms narėms, jų akreditavimo ir kokybės užtikrinimo agentūroms, universitetams, studentams, ekonominiais ir socialiniams partneriams įsitraukti į Europos laipsnio kūrimo procesą.

Pagal **Techninės paramos priemonę**²¹ taip pat gali būti teikiamos techninės žinios būtinoms reformoms parengti ir įgyvendinti, taip pat rekomendacijos ir parama siekiant pagerinti teises ir administracines sistemas, skatinti universitetų, mokslinių tyrimų įstaigų ir verslo bendradarbiavimą, tobulinti kokybės užtikrinimo mechanizmus ir didinti karjeros aukštojo mokslo srityje patrauklumą.

Veiksmai

Komisija planuoja nuo 2025 m. pagal tokias programas, kaip programa „Erasmus+“, **teikti Europos finansavimo paskatas**, kuriomis būtų remiamas Europos laipsnio programų kūrimas. Komisija taip pat planuoja pradėti įgyvendinti **„Europos laipsnio įgyvendinimo projektus“**, kad paskatintų visų subjektų įsitraukimą.

Komisija ragina universitetus ir aukštojo mokslo bendruomenę kuo tinkamiau pasinaudoti **ES finansavimo galimybėmis** (pavyzdžiui, pagal programą „Erasmus+“ arba Skaitmeninės Europos programą), siekiant padėti universitetams ir darbuotojams pradėti rengti ir siūlyti programas, kurias baigus būtų suteikiamas Europos laipsnis, visapusiškai bendradarbiaujant su nacionalinėmis ir regionų valdžios institucijomis ir ekonominiais bei socialiniais partneriais.

5.2.3. Parama Tarybos rekomendacijos dėl Europos aukštojo mokslo institucijų ryšių užmezgimo siekiant veiksmingai bendradarbiauti įgyvendinimui ir jo rėmimas

Visiškai įgyvendinus 2022 m. balandžio mėn. priimtą Tarybos rekomendaciją dėl *Europos aukštojo mokslo institucijų ryšių užmezgimo siekiant veiksmingai bendradarbiauti*, būtų gerokai paprasčiau vykdyti su Europos laipsniu susijusią veiklą. Iš jos įgyvendinimo **ataskaitos**, kuri turi būti paskelbta iki 2024 m. vidurio ir kurios santrauka pateikiama pridedamame Komisijos tarnybų darbiname dokumente, matyti, kad Europos aukštojo mokslo srityje taikomos įvairios priemonės, kuriomis sudaromos sąlygos glaudesniai tarpvalstybiniam bendradarbiavimui, o pažanga šioje srityje nevienoda. Kai kuriose valstybėse narėse, regis, įgyvendinami įvairūs rekomendacijos principai ir jau pradėtos vykdyti reformos, o kitose šalyse pažanga yra vangesnė.

Remdamasi ataskaitos rezultatais, Komisija siūlo nuo 2024 m. rudens surengti **keletą** valstybių narių **tarpusavio mokymosi renginių**, kad būtų galima pagilinti diskusiją dėl administracinių kliūčių šalinimo ir paspartinti šios rekomendacijos įgyvendinimo pažangą.

Veiksmai

Komisija remia Tarybos rekomendaciją, įskaitant Rekomendaciją dėl **Europos aukštojo mokslo institucijų ryšių užmezgimo siekiant veiksmingai bendradarbiauti**, įgyvendinimą. Siekiant

²¹ [Techninės paramos priemonė.](#)

pašalinti likusias kliūtis, nuo 2024 m. rudens gali būti organizuojami tarpusavio mokymosi renginiai.

Komisija ragina valstybes nares atsižvelgti į **dabartines ir būsimas Tarybos rekomendacijas aukštojo mokslo srityje**, kad būtų toliau šalinamos tarpvalstybinio bendradarbiavimo kliūtys ir sudaromos sąlygos sukurti Europos laipsnį.

5.2.4. Parama būsimos Tarybos rekomendacijos dėl kokybės užtikrinimo ir pripažinimo įgyvendinimui

Kad Europos laipsnis taptų realybe, visoms aukštojo mokslo sistemoms reikia sudaryti sąlygas savanoriškai imtis iniciatyvos, nepriklausomai nuo kurio atspirties taško jos pradėtų šią kelionę. Tam taip pat reikia aktyvaus studentų ir institucijų vadovų dalyvavimo, kad būtų sukurta palanki aplinka universitetams kurti Europos laipsnio programas, užtikrinant, kad jos būtų orientuotos į studentus, strategiškai motyvuotos ir atitiktų geriausią Europos švietimo erdvės praktiką. Pasiūlyme dėl Tarybos rekomendacijos dėl Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo ir pripažinimo sistemos Komisija siūlo:

- įsteigti **Europos laipsnio politikos laboratoriją**. Be gairių ir konkrečių veiksmų planų, kaip vykdyti su Europos laipsniu susijusią veiklą (žr. 5.2.1 skirsnį), Komisija taip pat parengtų gaires dėl tarpinstitucinės aukštojo mokslo institucijų aljansų kokybės užtikrinimo sistemos įgyvendinimo;
- įsteigti **Europos laipsnio forumą** – bendradarbiaujant su Tarybai pirmininkaujančia valstybe nare Komisijos kasmet organizuojamą renginį, kuriame visi suinteresuotieji subjektai susitiktų ir įvertintų bendrą pažangą, padarytą vykdant su Europos laipsniu susijusią veiklą, be kita ko, pasitelkiant Europos laipsnio politikos laboratoriją. Forumo dalyviai būtų valstybių narių ir regionų aukšto lygio atstovai, daugumos atstovaujančių suinteresuotųjų subjektų organizacijų kokybės užtikrinimo srityje (pvz., ENQA, EQAR), nacionalinių akademinio pripažinimo informacijos centrų (NARIC) tinklo, nacionalinių kvalifikacijų sandarų, švietimo socialinių partnerių ir ekonominių bei socialinių partnerių atstovai;
- toliau tobulinti **išorės kokybės užtikrinimo rezultatų duomenų bazę (DEQAR)**²², kad ji būtų patogesnė naudoti ir būtų tiesiogiai susieta su automatiniu kvalifikacijų pripažinimu;
- toliau remti **Europos absolventų karjeros stebėjimo sistemos**²³ įgyvendinimą, kad būtų galima pagerinti aukštojo mokslo kokybę ir aktualumą teikiant grįžtamąją informaciją apie absolventų pasiekimus, taip pat pagerinti šalių ir institucijų palyginamumą ir lyginamąją analizę.

Veiksmai

2025 m. Komisija planuoja įsteigti **Europos laipsnio forumą**, kad būtų stebima pažanga, padaryta vykdant su Europos laipsniu susijusią veiklą.

Komisija planuoja toliau remti **Europos absolventų karjeros stebėjimo sistemos** kūrimą.

Komisija kviečia valstybes nares, universitetus, aukštojo mokslo sektoriaus atstovus, ekonominius ir socialinius partnerius dalyvauti Europos laipsnio forume ir aktyviai įsitraukti į būsimos Europos laipsnio politikos laboratorijos darbą, kad būtų galima **kartu parengti Europos laipsnio**

²² DEQAR yra kokybės užtikrinimo agentūrų išorės kokybės užtikrinimo rezultatų duomenų bazė, įtraukta į Europos aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo registrą (EQAR). Visos EQAR registruotos agentūros gali skelbti savo ataskaitas šioje duomenų bazėje. Dalyvavimas DEQAR sistemoje yra savanoriškas (<https://www.eqar.eu/qa-results/search/>).

²³ 2017 m. lapkričio 20 d. Tarybos rekomendacija dėl absolventų karjeros stebėjimo, OL C 423, 2017 12 9, p. 1.

įgyvendinimo gaires ir veiksmų planus. Jos taip pat kviečiamos pasinaudoti šia galimybe **aktyviai bendradarbiauti ir siūlyti studentams iš tiesų tarptautinio mokymosi patirtį**, kuri padėtų parengti kvalifikuotą darbo jėgą, pasirengusią priimti iššūkius Europos ir pasaulio mastu.

5.2.5. Parama Tarybos rekomendacijos dėl patrauklios ir tvarios karjeros aukštojo mokslo srityje įgyvendinimui

Siekiant veiksmingo ir novatoriško tarpvalstybinio bendradarbiavimo aukštojo mokslo srityje, reikia aukštos kvalifikacijos akademinių darbuotojų, gebančių užmegzti ilgalaikę partnerystę su kolegomis iš kitų institucijų. Savo pasiūlyme dėl Tarybos rekomendacijos dėl patrauklios ir tvarios karjeros aukštojo mokslo srityje Komisija siūlo:

- parengti gerosios praktikos **gaies** aukštojo mokslo karjeros ir įdarbinimo politikos srityse, taip pat akademinių darbuotojų kompetencijų sistemą, remiantis esamomis atitinkamomis Sąjungos lygmens kompetencijų sistemomis, pavyzdžiui, Europos mokslininkų kompetencijų sistema;
- remti specialaus socialinio dialogo rengimą;
- **stebėti** pagrindinius rekomendacijos elementus pasitelkiant **Europos aukštojo mokslo sektoriaus observatoriją**²⁴;
- skatinti **sinergiją** su Tarybos rekomendacija dėl Europos mokslinių tyrimų, inovacijų ir verslumo talentų pritraukimo ir išlaikymo Europoje sistemos sukūrimo, parengta remiantis Europos mokslinių tyrimų erdve ir taikoma mokslininkų profesijoms visuose sektoriuose, įskaitant akademinę bendruomenę;
- sudaryti palankesnes sąlygas valstybių narių, aukštojo mokslo institucijų, programos „Erasmus Mundus“ specialistų ir Europos universitetų aljansų **tarpusavio mokymuisi**, siekiant tinkamai pripažinti akademinių darbuotojų, dalyvaujančių tarpvalstybinio bendradarbiavimo ir mokymo veikloje, darbą; užtikrinti tvarios karjeros perspektyvas ir specialistų valdymo priemones, skirtas darbuotojams, dalyvaujantiems koordinuojant ir kuriant tvarius aljansus, pavyzdžiui, Europos universitetų aljansus.

Veiksmas Komisija planuoja remti Tarybos rekomendacijos dėl patrauklios ir tvarios karjeros aukštojo mokslo srityje įgyvendinimą: teikti paramą ir skatinti tarpusavio mokymąsi bei stebėseną.

5.2.6. Kitų susijusių veiksmų sinergija

Komisija yra įsipareigojusi užtikrinti kitų atitinkamų veiksmų ir politikos sinergiją, kad būtų remiamas sklandus ir sėkmingas su Europos laipsniu susijusios veiklos vykdymas. Tuo tikslu planuojama:

- toliau remti Bolonijos proceso priemonių įgyvendinimą ir nacionalinio akademinio pripažinimo informacijos centro (NARIC) tinklo veiklą pasitelkiant pagal programą „Erasmus+“ finansuojamas **paramos spartinimui grupes**, siekiant užtikrinti spartesnę pažangą automatinio kvalifikacijų pripažinimo srityje;
- toliau skatinti naudotis Europos nulinės pramonės akademijų parengtomis mokymosi programomis, turiniu ir medžiaga jungtinio laipsnio studijų programose, kurios skirtos spręsti žaliajai pertvarkai ir nulinio balanso technologijų pramonės šakoms reikalingų įgūdžių stygiaus klausimą;

²⁴ [2023 m. rugsėjo 18 d. programos „Erasmus+“ 2024 m. metinė darbo programa: Sąjungos švietimo bei mokymo, jaunimo ir sporto programa, C\(2023\) 6157.](#)

- išnagrinėti sinergiją ir sąsajas tarp **Direktyvos, kuria nustatoma ES kvalifikacijų pripažinimo sistema, leidžianti užsiimti reglamentuojamomis profesijomis**²⁵, ir Europos laipsnio, taip pat
- užtikrinti Europos laipsnio ir tolesnio darbo, susijusio su **Europos kvalifikacijų sandara**²⁶, **daugiakalbe „Europass“ platforma**²⁷, **Europos skaitmeniniais mokymosi kredencialais**²⁸ ir Europos įgūdžių ir profesijų klasifikatoriumi (ESCO)²⁹, nuoseklumą ir sinergiją.

Veiksmai

Komisija toliau remis **Bolonijos proceso priemonių** įgyvendinimą pagal 2024 m. programos „Erasmus+“ Europos aukštojo mokslo erdvės kvietimą teikti pasiūlymus.

Ji planuoja išnagrinėti Europos laipsnio ir Profesinių kvalifikacijų **direktyvos** sąsajas ir užtikrinti suderinamumą su **Europos kvalifikacijų sandara, „Europass“ platforma, Europos skaitmeniniais mokymosi kredencialais** ir **Europos įgūdžių ir profesijos klasifikatoriumi (ESCO)**.

5.2.7. Pažangos apžvalga glaudžiai bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis ir suinteresuotaisiais subjektais

Remdamasi padaryta pažanga ir dviejų pradinių elementų, kuriais remiantis siekiama įgyvendinti Europos laipsnio iniciatyvą, tinkamumo pagal paskirtį vertinimu, Komisija planuoja pradėti tolesnį į ateitį orientuotą darbą, be kita ko:

- kartu su Europos laipsnio politikos laboratorija ir Europos laipsnio forumu **peržiūrėti valstybių narių pažangą, padarytą vykdam su Europos laipsniu susijusią veiklą;**
- bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis imtis tolesnių veiksmų siekiant nustatyti **aukštojo mokslo institucijų aljansų teisinį statusą**³⁰.

Veiksmas

Komisija, **bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis ir suinteresuotaisiais subjektais**, planuoja įvertinti **pažangą**, pasiektą kiekvienu Europos laipsnio kūrimo etapu.

Komisija ragina valstybes nares pasinaudojant **pagal ES priemones teikiama parama ir tarpusavio mokymosi galimybėmis** vykdyti su Europos laipsniu susijusią veiklą ir imtis būtinų reformų.

5.2.8. Reformų stebėseną ir jų rėmimas

Komisija yra tvirtai įsipareigojusi užtikrinti tęstinę paramą valstybėms narėms, siekiančioms veiksmingų reformų, kuriomis būtų prisidedama prie veiklos, susijusios su Europos laipsniu, vykdymo, ir ragina jas imtis veiksmų siekiant kuo tinkamiau išnaudoti ES biudžetą ir visapusiškai pasinaudoti pagal atitinkamas ir esamas ES finansavimo priemones teikiama parama. Be to,

²⁵ [2005 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/36/EB dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo](#) (OL L 255, 2005 9 30, p. 22).

²⁶ [2017 m. gegužės 22 d. Tarybos rekomendacija dėl Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sandaros](#) (OL C 189, 2017 6 15, p. 15).

²⁷ „Europass“.

²⁸ [Europos skaitmeniniai mokymosi kredencialai](#).

²⁹ [Europos įgūdžių ir profesijų klasifikatorius](#).

³⁰ Kaip paskelbta 2022 m. sausio 18 d. Komisijos komunikate Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl Europos universitetų strategijos, COM(2022) 16 final.

Komisija primena valstybėms narėms, kad Švietimo ir mokymo stebėsenos biuletenis bei Europos semestro procesas yra labai aktualūs ir svarbūs nacionalinėms reformoms remti ir spartinti.

Kalbant apie būsimą paramą po 2027 m., Komisija primena, kad šiuo etapu negalima iš anksto numatyti, koks bus jos pasiūlymas dėl kitos daugiametės finansinės programos ir kokie bus su juo susiję derybų rezultatai.

Veiksmas

Komisija planuoja remti valstybių narių vykdomas reformas, kuriomis siekiama sukurti Europos laipsnį, ir ragina jas **pasinaudoti atitinkamomis ES priemonėmis**, kad būtinos reformos būtų pradėtos.

6. Išvada

Šiuo komunikatu dėl Europos laipsnio plano Komisija kviečia valstybes nares, kompetentingas regioninės valdžios institucijas ir jų aukštojo mokslo bendruomenes suvienyti jėgas studentų, darbdavių, universitetų ir visos Europos Sąjungos labui.

Europos laipsnis numatytas kaip savanoriškas ir lankstus sprendimas siekiant įveikti esamas kliūtis, trukdančias išnaudoti visą Europos švietimo erdvės potencialą. Taikant etapinį požiūrį visos švietimo sistemos, visapusiškai atsižvelgiant į jų įvairovę, galės pasirinkti, nuo kurio atspirties taško pradėti vykdyti su Europos laipsniu susijusią veiklą. Valstybės narės pačios vadovaus šiam procesui ir jį vykdys pagal savo išgales, o remdama jas Komisija sudarys palankesnes sąlygas dialogui ir tarpusavio mokymuisi, teiks paskatas ir ieškos sinergijos su kitomis iniciatyvomis.

Kaip pagal programą „Erasmus+“ buvo netiesiogiai sukurta daugiau mainų galimybių ir lankstesnė mokymosi aplinka, taip ir įgyvendinant su Europos laipsniu susijusią veiklą visoms aukštojo mokslo institucijoms, visapusiškai laikantis subsidiarumo principo, būtų sudarytos sąlygos platesniu mastu vykdyti jungtines švietimo programas.

Žengdami dar vieną žingsnį Europos laipsnio sukūrimo link ir pasinaudodami unikaliu Europos aukštojo mokslo institucijų europiniu matmeniu, vertiname šių institucijų pastangas tarpvalstybinio bendradarbiavimo srityje, kuriomis siekiama studentams suteikti beprecedenčių asmeninio tobulėjimo, akademinio pažangumo ir Europos pilietiškumo galimybių, sudarančių jiems palankesnes sąlygas sėkmingai dalyvauti šiuolaikinėje pasaulio ekonomikoje.

Igiję Europos laipsnį studentai būtų pasirengę prisitaikyti ir siekti sėkmės pasaulyje, kuriame iššūkiai ir galimybės – neriboti. Būtent taip privalome parengti mūsų studentus, kad jie ne tik dalyvautų pasaulio ekonomikoje, bet ir patys imtųsi lyderystės joje. **Siekdami to ne tik didiname Sąjungos konkurencingumą, bet ir prisidedame prie labiau klestinčio ir glaudžiau susieto pasaulio kūrimo.**